D·N
7/10 1946

Per Albin Hansson

Statsminister Per Albin Hanssons bortgång känns helt oberoende av politiska motsättningar som en förlust för det svenska folket. Mer än någon annan politiker har han identifierats både med det socialdemokratiska partiet och med statsledningen. För tjugusex år sedan blev han för första gången minister, under fjorton år har han varit regeringens chef. Hans ställning har gjort honom känd, hans värme, hans folkliga gemyt, hans naturliga älskvärdhet har gjort honom omtyckt av alla. Han framstod knappast som

Ett märkligt nytt namn att upptäcka!

MADELEINE L'ENGLE

Preludium

Mot en bakgrund av Schweiz, Rivieran, Paris och New York har förf. skapat en betagande skildring av en ung kvinnlig pianists liv.

Vi få stifta bekantskap med många roliga, originella typer ur musikens och teaterns värld.

★

Så här skriver några av Amerikas främsta litteraturkritiker:

"En stark roman, som ger löften om en ny, utpräglad begåvning."
Nina Brown Baker
(New York Times)

★

"Miss L'Engle skildrar Kathrine, hennes familj och hennes vänner så levande att vi måste tro på dem och hålla av dem. En i högsta grad lysvärd bok."
Rose Feld
(New York Herald Tribune)

★

"Det finns mycken charm i denna roman. Ung kärlek, teaterns och musikens värld bidraga att göra Kathrine till en särpräglad och komplicerad karaktär. En mycket skickligt skriven bok."
Virginia Kirkus

★

"— dramatiska händelser, känslokonflikter, levande människoskildring — en verklig behaglig läsning."
Chicago Daily News

★

En bok som griper och fascinerar genom sitt intressanta ämne och sin berättarteknik.

Kr. 10:—. I alla bokhandlar

Medéns

föregångsman och ledare på samma sätt som Hjalmar Branting och Karl Staaff, men han ingav, kanske mer än någon annan svensk politiker under senare tid, en känsla av trygghet, balans och bred folklighet.

Hansson har ofta betecknats såsom politiker i ordets begränsade mening, såsom i första rummet taktiker och förmedlare. Denna karaktäristik är sannolikt riktig. Hans förmåga att nå uppgörelser inom och utom partiet, att utnyttja eller åtminstone anpassa sig efter konjunkturerna var utomordentlig. Men detta drag i hans person och hans verksamhet var icke dominerande, intet vore oriktigare än att framställa honom som en opportunist utan principer. Hans självständighet, hans mod att ta risker bestyrktes i några avgörande situationer, främst kanske då han — liksom tjugu år tidigare Branting — under striden i försvarsfrågan omkring år 1930 företrädde den positiva riktningen inom sitt parti mot majoriteten av avrustningsivrarе. Och det bör ihågkommas att hans strävan till uppgörelser och kompromisser var medveten: han insåg tidigt att demokratins väsen är ömsesidiga eftergifter i världsgemenskapens tecken.

Med detta drag sammanhängde hans ringa teoretiska, man torde kunna säga ringa intellektuella intressen. Han var en praktikens man, utan stora ideologiska perspektiv, utan behov av att analysera och precisera. I hans tal och skrifter har framhävandet av det självklara, det myndigа betonandet av ostridiga sanningar en allför stor plats. Men även på denna punkt bör man göra distinktioner. Hanssons uttalanden verkade ibland enkla, därför att han, i motsats till många andra talare och författare, icke införde publiken i de tankegångar utifrån vilka han fällde sina omdömen: när han tänkt färdigt talade han om resultatet utan att redovisa för motiveringen. Hans klara men icke livliga och nyfikna intelligens krävde starka stimulanser i form av svårigheter och kritik för att komma till sin rätt. Vid viktiga tillfällen kunde han, trots den oskolade och något torftiga formen, härmas sig mästerskapet; flera av hans historiska återblickar inför partikongressen var lysande i sin fasthet, koncentration och strävan till objektivitet.

Det storslagna och lidelsefulla uppnådde Hansson icke. Men på hans ärliga patos kunde man icke tvivla. Det var såsom hos så många äldrande politiker en smula bleknat, en smula bortskymt av dagens praktiska bekymmer och ansvarets oro och kunde därför ta sig blott som en avglans av ungdomsårens strid och glöd. Men att det gav kraft även åt den på segrar mätte politikern visar personligt präglade uttalanden, i vilka han såg sitt liv ur de innerst bärande motivens synpunkt.

Vilka var då ledmotiven i Hanssons politiska verksamhet? Den sociala känslan förde honom ut i striden. Han blev den förste politiske ledaren i vårt land som utgick ur arbetarklassen och ständigt kände sig som en medlem av denna klass. Något teoretiskt stöd eller något teoretiskt mål behövde han icke då han verkade för att förbättra de fattigas villkor, för att utjämna ekonomiska och sociala skillnader. Just detta förfallande glömde att hans samhällskritik blev balanserad och moderat och att han med skepsis betraktade marxismen och de ur den härflytande lärorna om samhällets totala omdaning genom socialisering av produktionsmedlen. Då han under vårkrisen i somras förklarade socialismen innebära helt enkelt bästa möjliga organisation av samhället, kunde detta säkgas vara banalt och meningslöst, men kärnpunkten i resonemanget var avståndstagandet från dogmatismen, från att genom en politik från fall till fall höja folkets villkor.

Till skillnad från många andra samtida ungdomsförbundare var Hansson aldrig principiell försvarsnihilist och föraktare av den nationella gemenskapen. Hans angrepp mot försvaret för fyrtio år sedan präglades av samma praktiska inriktning som hans verksamhet i övrigt. Såsom försvarsminister och partiledare blev han klar försvarsvän, även om han överskattade säkerheten i världen och därför medverkade till nedrustningen år 1925. Under de följande åren blev han försvarsviljans främste representant inom partiet, och den nationella samlingen kring försvarsfrågan under åren närmast före det andra världskriget var till stor del hans verk.

Allt mera klar och medveten blev också Hanssons inställning till demokratin. Mer än någon annan socialdemokrat har han verkat för att göra respekten för folkstyrelse och politisk frihet till en levande känsla inom den svenska arbetarklassen. "Diktatur är och förblir diktatur, även om den tillfälligt eller varaktigt stödes av en majoritet", skriver han. I folkstyrelsens väsen ingår att majoriteten måste begränsa sina krav med tanke på minoriteternas önskningar; demokratin måste vara ett toleransens, hänsynstagandets och de ömsesidiga eftergifternas system. Hanssons antydningar om lämpligheten av en mera permanent samregering visar hur konsekvent och ihärdigt han drev dessa synpunkter.

Politiken under kriget, för vilken Hansson i centrala punkter var ansvarig, har skarpt kritiserats. På denna fråga finns ej anledning att ingå mer än i två särskilda hänseenden. Några av statsministerns uttalanden kan med all rätt sägas ha tytt på en överdriven vilja till anpassning. Men det bör fastslås att mycket få svenskar under kriget torde ha tvivlat på att regeringschefen, därest krig utbrutit, skulle ha blivit en värdig ledare för det nationella motståndet. Denna känsla av tillit hörde till våra stora tillgångar. Det får icke i detta ögonblick glömmas.

I mycket företrädde alltså Per Albin Hansson icke blott sitt parti, utan det svenska folket; hans linje har länge varit kungsvägen i svensk politik. I flera hänseenden kan man tvivla på riktigheten av hans politik och värdet av hans insatser. Men han har genom att sammansmälta skilda tankelinjer i politisk handling varit en stor demokratisk statsman.

PRESSGRANNAR

Per Albin Hanssons person och gärning bringas i aktningsfyllid erinran inom alla läger. I Svenska Dagbladet (h) skriver Otto Järte:

I Per Albin Hansons person har hans yrtt haft en utomordentlig tillgång — en man efter mongehetens kynne, folklig till ursprung och utseende, hederlig och handfast, ovubbligt lugn i alla vädrer och med en skicklighet i parlamentarisk regi som övergick Bj. Brantings. För erinringen ter sig hans både personliga och politiska profil i klar relief — ett typiskt remarkvuxet av Fluviernas typ med hambygdens genyt i ögonvrå och mungvinkar. Denne kallhamrade taktiker var emellertid innerst mera demokrat än socialist, mera människovän än marxist, och det var uppenbart att han endast motsträvigt lät sig övertalas eller övervägas om att konkurrensen med kommunisterna krävde åtgärder av hela bekännelser och oklara önskemål om långtgående "ekonomisk demokrati".

Per Albin Hansons politiska livsgärning ber sig nu illa lyckosam som hans död. då han ännu på höjdpunkten av prestige och pondus rycktes bort utan förvägående sjukdom eller avtvning. I motsats till sin beundrade förebild, Thorvald Stauning i Danmark, undgick han att få 1925 års nedrustningspolitik brutalt underkänd av verkligheten. Han lärde om i försvarsfrågan, och som regeringschef, i vad som på honom ankom, infrade han under de prövningarna åren sin tidigare förkämpade, att svenska folkets frihet för honom gick före allt annat. Men han tyckte icke ena vilja försät, att vår inre frihet nu kan hotas av det perspektiv, som arbetarrörelsens efterkrigsprogram ger anbjuder.

Anton Erman i Stockholms-Tidningen (fp) dröjer också vid insatserna under andra världskriget:

Dessa krigsår blev påfrestande både för regering och partier och för statsministern personligen. Ingen kritik av kursen under dessa år kan fördunkla den gärning Per Albin Hansson då utförde till sitt lands och sitt folks gagn och till fredens bevarande. För den gärningen stannar Sverige och Sveriges folk i en stor tacksamhetsskuld till honom.

Nu är han borta. På något sätt känns det så overkligt. Mannen som oberoende av partiuppfattningar och partimotsättningar var centralgestalten i den svenska politiken är plötsligt inte mera i livet. Det känns tomt. Han kommer att saknas både på grund av sin personlighet och den ställning han intog, men även därför att han utvecklat sig till en osnarbetete man, som kunde se utöver de trångs partigränserna och som möttes av förtroende inom hela folkgemenskapen och partier. Per Albin Hanssons minne skall leva. Han var en god och stor svensk, en politiker och statsman, som alster upp i raden av de främsta i Sveriges nyare historia.

I Morgon-Tidningen (s) tecknar Richard Lindström sin bortgångne vänа livsverk mot bakgrunden av ett personligt samtal för sexton år sedan:

Han lade ut texten om det nödvändiga samarbetet med andra grupper i samhället. Ansvaret för folkets gemensamma väl var hans djupa patos. Han uttryckte en allvarlig rädsla för att dogmatiker skulle få hand om vår arbetarrörelse. Socialismen var för honom huvudsakligen en praktisk angelägenhet. Han ville icke tvinga den på svenska folket, utan han hoppades att den stegvis skulle framstå som en nödvändighet för folkets återtal. I stora drag tecknade han det socialdemokratiska framtidsprogrammet, som han sammanfattade i tvenne huvudpunkter: Det är angeläget att skapa en regeringsmakt, som bygger på folkets majoritet: vi måste söka för ett socialpolitiskt program, som hjälper fram de sämst ställda i samhället. Han fick leva tillräckligt länge för att — som mannen i främsta ledet — förverkliga dessa tankar.

Tidningen Arbetet (s) framhäver karaktärsregenskaperna och makten över medarbetarna:

Han hade en betvingande förmåga att omkring sig samla människor av olika meningar kring de väsentliga uppgifterna. Politiska motståndare respekterade och aktade honom. Ingen har satt i fråga hans politiska redlighet. I kritiska skeden under kriget har han den självskrivna auktoriteten, det samlande namnet. Bland hans egna partivänner är "dyrbun" närmast det ord som kommer på läpparna i det ögonblick man skall fylla den tragiska platsen att kommentera hans övermenskande betydelse.

Bakom den fasta trygghet och oklänsighet som präglade Per Albin Hanssons lugna yttre dolde sig djupsat en gnistra och nistar. Krigsårens alla svåra avgöranden lämnade honom ingalunda oberörd. För människorna i hans närmaste omgivning var det välbekant att han personligen tog åtskilligt av dessa påfrestningar hårt.

En karaktäristik av den Hanssonska gärningen ges av Franz Severin i Aftontidningen (s):

Ingenting skulle vara felaktigare än att förenkla sig hans reformism som en principlös opportunism. Folkhemssocialismen var inte blott taktik, det var en åskådning, en ideologi. Med att klara förnärsk och sin skarpa blick för det väsentliga fattade Per Albin till synes klarare och tidigare än andra det socialdemokratiska samhällsbyggandets problem. Antingen måste socialdemokratin så att säga växa in på samhällsvetа alla områden, acceptera bestående institutioner, men däri ingjuta en ecialistisk anda och så småningom omforma dem att bli för socialdemokratisk folkhemspolitik lämpliga organ, eller också måste den isolera sig och vid sidan om det borgerliga samhället bygga upp sina egna organ som vid ett givet tillfälle skulle vara beredda att överta samhällets administration. Den senare vägen var egentligen revolutionera, den mer eller mindre plötsliga omvälvningens. Per Albin valde den förra vägen och följde den med omutlig konsekvens.

Folkhemssocialismen var för honom ingen klasskamp i marxistisk mening. Den var en strävan att ge arbetarklassen en likvärdig ställning, men för övrigt att göra samhället till allas egendom. Han blev aldrig i tillfälle att avvända från acenen och befriad från dagens möda betrakta det samlade resultatet av sitt arbete. Men ingen torde vilja förneka att detta resultat just från folkhemssocialismens synpunkt är större än vad som uppnåtts under någon annan epok i något annat land. Folkhemmet började ta verklighetens gestalt under hans politiska ledning, säkerligen precis så som han i stora drag tänkt sig.

En liknande uppfattning uttryckes på ett enklare sätt av Ny Tid (s):

Efter de båda kampåren, då arbetarrörelsen trängde fram och nådde politisk myndighet och inflytande i näringslivet, fanns det behov av avspänning. Per Albin Hansson gav uttryck åt detta behov. Därmed ledde han i verkligheten med folkets röst. Ingen förstod klarare än han hur nödvändigt det var att det svenska folket konsekvent sina krafter för att gemensamt söka skapa ett bättre samhällstillstånd.

I andra västkustidningars erinringar framträder motsättningarna kring andra världskrigets neutralitetspolitik med skärpa. Entusiasmen representeras av Göteborgs Morgonpost (h).

På dessa spalter har vi alltid uttryckt den mening att samlingsregeringens utrikespolitik under kriget var den enda möjliga och förnuftiga, och även om denna utrikespolitik inte till alla sina drag bär Per Albin Hanssons signum, *ser* dock fortfarande svenska folket i honom den yttre exponenten för den politiska praxis, som förde det helskinnade ut ur kriget, utan att våra städer nu ligger bombade, utan att våra barn blivit föräldralösa och utan att våra unga män i hekatomber blivit offrade på Europas slagfält. En gemensam nationell manifestation till Per Albin Hanssons minne skulle inte minst av den grunden kunna räkna med en vidsträckt bundsförvanting uppslutning från alla kretsar, alla folkläger och alla partier i vårt folk.

Kritisk uppskattning präglar Göteborgs-Tidningen (fp):

Inte ens den som i många år haft en annan mening än Per Albin Hansson har svårt att se hans store förtänkare. De var av sådana mått att alla måste uppskatta dem. När man skall bedöma Per Albin Hanssons livsgärning får man inte störa sig blind på vad som hände det senaste decenniet. Den socialistiske partiledarens sannа intressen låg aldrig på det utrikespolitiska området. Per Albins horisont slutade vid Sveriges gränser. Med denna inskränkning arbetade han ihärdigt på det svenska folkets välfärd.

Expressen (fp) betonar det som binder samman Per Albin Hanssons insatser med det som uträttats av de stora föregångsmän inom modern svensk reformpolitik:

Det var inte en tom fras när P. A. Hansson ett årtionde efter Brantings död slog fast: "Alltjämt är hans ledning vår fulländare av hans verk." Nej, åskådning och handlagt verk desamma. En instinktiv rättfärdighetsäldelse, en utpräglad känsla för medborgarrätten, ett djupt grundat ansvarsmedvetande gentemot de försummade och misgynnade, en naturlig villighet till hänsynstaganden, en befrande tolerans som först de senaste åren kringskuar.

En annan jämförelse pekar också på starkt bestående drag, inte i temperamentet, men i idealen: med Karl Staaff. Liksom denne hyste Per Albin Hansson en ofrånkomlig respekt för folkets mening, ett förtroende till dess omdöme och en levande önskan att aktivisera dess medverkan i samhällsarbetet. Klassträder och gruppintressen hade för honom intet eget värde, i folkhemmet ville han skapa största möjliga samhörighet, ingen skulle få känna sig tillbaksatt. På den åskådningen byggde han en livskraftig social reformvilja, en vaken kritik mot missförhållanden och oriktigheter, en känsla av nödvändigheten att ge medborgarens trygghetsbegrepp ett utvidgat innehåll. Det var hans politiska program, formen för dess genomförande var samförståndets tvivelsmedel.

Partipolitikern Per Albin Hansson hade hängivna anhängare och övertygade motståndare. De enas i saklig respekt för den borttagnes prestationer som statsminister och hans egenskaper som människa.

Restaureringen blottade fina fynd i Fjelie

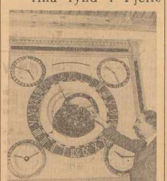

I samband med kyrkoombyggnaden visades även della målliga ur för första gången.

LUND, söndag.

TT. Efter sju års genomgripande restaureringsarbeten under ledning av domkyrkoarkitekt Eller Gråbe i Lund återinvigdes Fjelie kyrka på söndagen högtidligen av biskop Redbo, som därvid assisterades av fyra präster.

Kyrkan uppförde 1125—50. Under restaureringen har framkommit åtskilliga intressanta detaljer. Bl. a. har man anträffat tre medeltidsaltare samt knackat fram en mängd medeltida kalkmålningar, vilka nu återställts i sitt ursprungliga skick. Vidare har en ny orgel byggts, varjämte församlingens kyrkoherde Emil Ahrent till kyrkan skänkt ett av honom konstruerat astronomiskt ur, en motsvarighet till Lunds domkyrkas berömda medeltidsur. De omfattande restaureringsarbetena, som beräknas ha kostat minst 100.000 kr., har möjliggjorts genom församlingens offervilja.

KOMMITTÉ UTREDER IOGT:s UTLANDSHJÄLP.

Undervisningsrådet Ruben Wagtmon, rektor Jalmar Furustog och redaktör Sven Elmgren har av verkställande rådet inom Sveriges storloge av IOGT fått i uppdrag att utreda Sveriges möjligheter att göra en insats i det internationella godtemplararbetet.

— Tjänstemannen Erland Björklid har utsetts till ombudsman för Stockholms distrikt av IOGT.

Föreningen för allmän hälsovård avslutade på söndagen sina förhandlingar på Läkarsällskapet med bl. a. några vetenskapliga föredrag av dr G. Laurell, dr O. Hernichen Nyman, konsulent G. Ahlgren, dr K. D. Lundgren och docent G. Löfström. Till ordförande valdes förste stadsläkaren E. Rietz, till vice ordförande förste provinsialläkaren G. Ankarcrwärd, till sekreterare laboratör A. Ahlmark, till kassör laborator N. Lönberg samt till revisorer dr E. Bjurström och laboratör S. Widell. Till redaktör för Nordisk Hygienisk Tidskrift valdes professor S. Forssman och till redaktör för Hygienisk Revy professor G. Fischer. De nordiska gästerna bjöd framförda av vice stadsläkaren Robolm, Köpenhamn.

Ungdomsproblem jorden runt skall undersökas av KFUM

Amerika diskuterar priskontrollen.

Handelsrådet Leif Beltrage vid svenska Washingtonlegationen kom på söndagseftermiddagen med SAS-planet till Bromma. Han har varit ute sedan april i år och är endast hemma på ett kort besök, dels för att ta kontakt med UD, dels för att ordna för familjens överresa. Det har nämligen tagit månader för honom att ordna bostad.

— Det händer mycket på det ekonomiska området i Amerika, men utvecklingen är mycket svår att bedöma, berättar handelsrådet. Man undrar om den nuvarande prisnivån skall kunna hålla, många löneaktioner är i gång och strejker utbryter. Produktionen stiger stadigt, och 38 miljoner har arbete, medan 2 miljoner är arbetslösa. Det är relocdliga siffror för Amerika och betyder praktiskt taget fullsländig sysselsättning. Priskontrollen är den stora frågan just nu.

Järfälla kommuns nya brandstation i Jakobsberg invigdes på söndagen i närvaro av kommunalfullmäktige, brandbefälet, landsfiskal Lutteman m. fl. Byggnadsnämndens ordförande H. Bergren höll invigningstalet och överlämnade byggnaden, som även inrymmer polisstationen, till kommunalfullmäktiges ordförande Lars Gustavson. Kostnaderna har uppgått till kr. 51.800. Kommunens borgerbrandkårer vinnte senare sin skicklighet för ett tacksamt auditorium.

Äldre personer

ha ofta besvär med magen — trög mage eller förstoppning.
Blolax är lösningsmedlet med milld och behaglig verkan — känsla det bästa och lämpligaste just för Er.
Kräftgör magen lösad och arvård då Blolax. Förpackningar med 25 och 60 tabletter. Farm. spec. Säljes endast genom apotek.

Nya överdrag
Nya sufletter
Bilmatter
Reparationer
Ring eller besök oss för kostnadsförslag.
ARTEX FABRIKER
Sveavägen 123 - Tel.: 30 24 17, 30 24 18

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.